

Nevenschikking en onderschikking

home / taaloket / nevenschikking en onderschikking

Wat wordt bedoeld met de termen *nevenschikking* en *onderschikking*?

Nevenschikking en *onderschikking* zijn termen die gebruikt worden om de relatie tussen delen van samengestelde zinnen te beschrijven.

Er bestaan enkelvoudige en samengestelde zinnen. Een enkelvoudige zin bestaat uit slechts één hoofdzin, en heeft maar één **persoonsvorm**: 'Lisa kijkt naar het journaal.' Een samengestelde zin bestaat uit meerdere hoofdzinnen of heeft een of meer bijzinnen. Elke deelzin heeft een eigen persoonsvorm:

1. De jongen *liep* de trap op en *ging* zijn kamer in. (twee hoofdzinnen)
2. De jongen *liep* de trap op, *ging* zijn kamer in en *pakte* een boek. (drie hoofdzinnen)
3. Het meisje dat daar loopt, *heet* Aïsha. (een hoofdzin en een bijzin)
4. Het meisje dat daar loopt, *heet* Aïsha en *komt* uit Rotterdam. (twee hoofdzinnen en een bijzin)

Nevenschikking

Bij *nevenschikking* heb je te maken met twee of meer hoofdzinnen, zoals de zinnen 1 en 2 hierboven. Deze hoofdzinnen worden vaak verbonden door *nevenschikkende voegwoorden* als *en*, *of*, *maar* en *want*. Nevengeschikte zinnen kunnen een aaneenschakelend, een tegenstellend of een oorzakelijk verband hebben. Vaak wordt (zoals ook in zinnen 1 en 2) het onderwerp in een of meer van de deelzinnen samengetrokken. Een zin met nevenschikking kan in deelzinnen worden gesplitst, maar fraai is dat meestal niet: 'De jongen liep de trap op. De jongen ging zijn kamer in. De jongen pakte een boek.' Nevengeschikte zinnen worden ontleed alsof het aparte zinnen zijn.

Nevenschikking kan zich ook op woordniveau voordoen: 'Ik zal *koffie en thee* halen.'

Onderschikking

Ondergeschikte zinnen zijn bijzinnen die deel uitmaken van de hoofdzin. Bijzinnen kunnen verschillende functies hebben. In zin 3 en 4 hierboven is de bijzin ('dat daar loopt') een **bijvoeglijke bepaling** bij *het meisje*. Bijzinnen beginnen vaak met onderschikkende voegwoorden als *dat*, *of*, *waar*, *omdat*, *doordat* en *als*. Ook het **betrekkelijk voornaamwoord** *die* kan een bijzin inluiden. Hieronder staan nog enkele voorbeelden van zinnen die een bijzin bevatten. Tussen haakjes staat de functie van de bijzin.

5. *Wat hij zegt*, is niet te bewijzen. (onderwerpszin)
6. Zij begrijpt niet *hoe ze breuken moet vermenigvuldigen*. (lijdendvoorwerpszin)
7. Mijn broer moest hard leren *om voldoende te halen*. (bijwoordelijke bijzin van doel)

Door deze website te gebruiken accepteert u de cookies zoals beschreven in het [cookiebeleid](#). OK

Zoals blijkt uit zin 4 hierboven kunnen neven- en onderschikking ook in één zin voorkomen.